

Araştırma Makalesi/ Research Article

Oyuncak Tutum Ölçeğinin Türkçe Geçerlik Güvenirlik Çalışması ve Annelerin Oyuncak Seçme Davranışlarının Belirlenmesi

Adaptation of Toy Attitude Scale into Turkish: Validity and Reliability Study and Determination of Mothers' Toy Selection Behaviors

Hatice Uzşen¹ Esra Tural Büyük¹ Merve Koyun¹

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, Samsun, TÜRKİYE

Geliş tarihi/ Date of receipt: 16/03/2022

Kabul tarihi/ Date of acceptance: 27/09/2022

© Ordu University Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Türkiye, Published online:01/09/2023

ÖZ

Amaç: Araştırmanın amacı, Oyuncak Tutum Ölçeği'nin Türkçe geçerlik ve güvenilirliğini yapmak, ayrıca annelerin oyuncak seçme davranışlarını belirlemektir.

Yöntem: Araştırma iki aşamada gerçekleştirilmiştir; birinci aşaması metodolojik, ikinci aşaması tanımlayıcı araştırmadır. Araştırmanın birinci aşaması olasılıksız örnekleme yöntemi ile seçilen 414 anne, ikinci aşaması 200 anne ile tamamlanmıştır. Veriler Mart, 2021 - Eylül, 2021 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırma verileri Ebeveyn Bilgi Formu ve Oyuncak Tutum Ölçeği ile toplanmıştır. Dil geçerliği sağlanan ölçeğin, kapsam geçerliği Davis tekniği doğrultusunda Kapsam Geçerlilik İndeksi puanı hesaplanarak değerlendirilmiştir. Ölçeğin iç tutarlılığı kapsamında güvenilirliği Cronbach Alfa katsayısı hesaplanarak sağlanmıştır. Yapı geçerliği açıklayıcı faktör analizi yapılarak açıklanmıştır. İkinci aşamasında annelerin demografik özelliklerine ilişkin verilerin tanımlayıcı istatistikleri yapılmıştır. Verilerin normal dağılıma uymadığı değerlendirilmiş olup verilerin karşılaştırılmasında Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis testi kullanılmıştır.

Bulgular: Bu çalışmada Cronbach Alfa katsayısı 0.73 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri 0.809, Bartlett Test İstatistik Değeri istatistiksel olarak anlamlıdır ($p < 0.05$). Annelerin yaş ortalaması 33.96 ± 8.1 'dir. Annelerin %89.5'i çocukları ile oyun oynadıklarını ifade etmiştir. Annelerin Oyuncak Tutum Ölçeği puan ortalaması 73.24 ± 6.4 'tür. Annelerin sosyo-demografik özelliklerine göre Oyuncak Tutum Ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p > 0.05$). Annelerin %98'inin oyuncak alırken çocuğunun istemesini, %96.5'inin oyuncak alırken yaşa uygunluğunu, %93.5'inin oyuncakın çocuğun gelişimini desteklemesini dikkate aldığı belirlenmiştir. Oyuncakta CE işaretinin olmasına dikkat eden annelerin oranı %66.5, oyuncakın markasına dikkat edenlerin oranının %52.5 olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Oyuncak tutum ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu ve Türk toplumunda kullanılabileceği belirlenmiştir. Annelerin oyuncak seçimi tutumlarının olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveynlerin bu konudaki tutum ve davranışlarının bilinmesi çocuğun gelişimi açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Oyuncak, tutum, ebeveyn

ABSTRACT

Objective: The aim of the study is to establish the validity and reliability of the Toy Attitude Scale in Turkish, and to determine the mothers' behavior in choosing toys.

Methods: The research was carried out in two stages; The first stage is methodological research and the second stage is descriptive research. The first stage of the study was completed with 414 mothers selected by the nonprobability sampling method, and the second stage was completed with 200 mothers. Data were collected between March 2021 - September, 2021. Research data were collected with the Parent Information Form and Toy Attitude Scale. The content validity of the scale with language validity was evaluated by calculating the Content Validity Index score in accordance with the Davis technique. The reliability of the scale within the scope of internal consistency was ensured by calculating the Cronbach Alpha coefficient. Construct validity was explained by using explanatory factor analysis. In the second stage, descriptive statistics of the demographic characteristics of the mothers were made. It was evaluated that the data did not fit the normal distribution, and the Mann Whitney U test and Kruskal Wallis test were used to compare the data.

Results: In this study, the Cronbach Alpha coefficient was determined as 0.73. The Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) value of the scale was 0.809, and the Bartlett Test Statistical Value was statistically significant ($p < 0.05$). The mean age of the mothers was 33.96 ± 8.1 . 89.5% of the mothers stated that they play games with their children. The mothers' Toy Attitude Scale mean score was 73.24 ± 6.4 . No statistically significant difference was found between the mean scores of the Toy Attitude Scale according to the socio-demographic characteristics of the mothers ($p > 0.05$). It has been determined that 98% of the mothers consider the child's desire when buying toys, 96.5% consider age appropriateness, and 93.5% consider the support of the child's development when buying toys. It was determined that the rate of mothers who paid attention to the CE marking on the toy was 66.5%, and the rate of those who paid attention to the brand of the toy was 52.5%.

Conclusion: It has been determined that the toy attitude scale is a valid and reliable scale and can be used in Turkish society. It was concluded that mothers' toy selection attitudes were positive. Knowing the attitudes and behaviors of parents on this issue is important for the development of the child.

Keywords: Toy, attitude, parent

ORCID IDs of the authors: HU: 0000-0001-9873-5088; ETB: 0000-0001-8855-8460; MK: 0000-0002-2762-3887

Sorumlu yazar/Corresponding author: Arş. Gör. Dr. Hatice Uzşen

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, Samsun, TÜRKİYE

e-posta/e- güvenirlik mail: hatice_uzsen35@hotmail.com

Uzşen H, Tural Büyük E, Koyun M. (2023). Oyuncak Tutum Ölçeğinin Türkçe geçerlik güvenirlik çalışması ve annelerin oyuncak seçme davranışlarının belirlenmesi. Ordu Üniversitesi hemşirelik çalışmaları Dergisi, 6(2), 281-289. DOI:10.38108/ouhcd.1088626

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Giriş

Oyun ve oyuncak kavramı insanlık tarihi boyunca her zaman var olmuştur. Bu nedenle insan en eski zamanlardan günümüze kadar çevresindeki her malzemeyi kendine oyun aracı yapmış, oyun ve oyuncak ile hayatı tanımaya, anlamaya başlamıştır (Dalgar ve Kaya, 2017). Oyun, çocuğun doğumluyla başlayarak tüm yaşamı boyunca devam etmekte, yaşa özgü olarak zamanla değişmekte ve gelişmektedir. Çocuklar oyuncakları, oyun içinde kullanırlar. Oyuncaklar çocukların gelişim sürecinde günlük yaşam becerilerini geliştirici ve pekiştirici araçlardır (Pehlivan, 2005; Tiwasing ve Sahachaisaeree, 2012; Karadimitriou, 2019). Günlük hayatta farklı amaçlar için kullanılan nesnelere gerçek hayatı temsil eden belli amaçlar için geliştirilmiş nesnelere kadar çeşitlilik gösteren oyuncaklar, bazen çocukların yaratıcılıkları doğrultusunda nitelendirilirken bazen de yetişkinler tarafından çocuklar için hazırlanabilmektedirler (Pehlivan, 2005, Karadimitriou, 2019).

Oyuncaklar, çocuğun kendi dünyasında ilk yaşam deneyimlerini kazanmasına ve başarı duygusunu hissetmesine olanak sağlarlar. Çocukların oyun dünyasında yeteri kadar deneyim kazanabilmeleri için onlara verilen oyuncakların iyi seçilmesi, yeterli miktarda olması önemlidir (Tabak ve Tunçay, 2020). Çocukların tüm dünyası oyundan oluştuğundan oyuncakları ile çok vakit geçirdikleri bir gerçektir. Çocuklar için en etkili oyuncaklar onların bireysel gereksinimleri doğrultusunda alınan, onların bilişsel, psiko-sosyal ve psiko-motor gelişimlerini destekleyen nitelikte olan oyuncaklardır (Dalgar ve Kaya, 2017; Karadimitriou, 2019; Köknaoğlu ve ark., 2020). Çocuklar oyun dünyasında farklılıkları keşfetmeli, oyun ile tecrübe ettikleri olaylardan memnun olmalı, kendi oyunlarını çeşitlendirebilmelidirler. Bunlar ancak oyuncaklar aracılığıyla mümkün olur. Oyuncaklar, çocuğun oyunlarının bileşenlerini, oyuncak ve teknoloji kullanımı bağlamında sosyal ve kültürel etkileşimlerini incelemeye olanak sağlar (Önder, 2018; Kurbanova, 2022). Çocuklar sosyal ve günlük kavramları, aile yaşantısındaki ilişkileri, toplumsal kuralları oyunlar ve oyuncaklar aracılığıyla öğrenir. Çocuklar oyuncakları ile geçirdikleri bu sürede, sürekli temas ettikleri malzemelerin sağlıklarını ne yönde etkilediklerini bilemezler. Çocukların sağlık ile ilgili risklerle karşılaşmaması için en büyük sorumluluk ebeveynlere düşmektedir (Dalgar ve Kaya, 2017; Karadimitriou, 2019; Köknaoğlu ve ark., 2020) Ebeveynlerin çocuğa en uygun oyuncak seçebilmesi için

çocuğunu iyi tanması ve gelişim özelliklerini bilmesi önemlidir. Ebeveynler, çocuğun yaşına, gelişim düzeyine, ilgi ve ihtiyaçlarına uygun, farklı gelişim alanlarını geliştirmeye yönelik, farklı türdeki oyunlarda farklı amaçlarla kullanılabilme özelliğine sahip, yaratıcı faaliyetlere teşvik eden, hayal gücünü uyarabilen özelliklere sahip oyuncakları seçme noktasına oyuncak seçiminde dikkat etmelidirler (Avcu, 2015; Bolışık ve ark., 2014; Jones, 2019; Elibol ve ark., 2006; Güder ve Alabay, 2016).

Literatür incelendiğinde Türkiye'de ebeveynlerin oyuncak tutumunun belirlenmesine yönelik ölçüm aracının olmadığı görülmüştür. Oysaki böyle bir ölçüm aracının olması, ebeveynlerin oyuncak seçim davranışlarının ve tutumlarının belirlenmesi, ihtiyaç duydukları alanlarda eğitimlerle desteklenmesi açısından önemlidir. Çünkü ebeveynlerin tutum ve davranışları doğrudan çocukları için oyuncak seçim özelliklerini etkilemektedir (Çamur ve ark., 2008; Özdemir ve Ramazan, 2012; Tiwasing ve Sahachaisaeree, 2012; Bolışık ve ark., 2014; Çelebi ve Ünlüer, 2012; Kuzu, 2015; Batra ve Ali, 2015; Ulfa ve Djamaludin, 2016).

Bu çalışmanın amacı Oyuncak Tutum Ölçeği'nin Türkçe geçerlik ve güvenilirliğini test etmek, annelerin çocukları ile oyun oynama ve oyuncak seçimlerini etkileyen faktörleri, davranışlarını incelemektir.

Yöntem

Araştırma Tipi

Araştırma iki aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşaması "Oyuncak Tutum Ölçeği"ni Türkçe geçerlik ve güvenilirliğini incelemek amacıyla metodolojik olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın ikinci aşaması ise tanımlayıcı araştırma olarak yürütülmüştür.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın verileri Mart 2021- Ağustos 2021 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırmanın evrenini 2021 yılında Karadeniz Bölgesinde 0-17 yaş çocuğu olan anneler oluşturmuştur. Örneklemi olasılıksız örnekleme yöntemiyle seçilen, çalışmaya katılmayı kabul eden ve verileri eksiksiz dolduran anneler oluşturmuştur. Uluslararası Analiz Komisyonu, uyarlama çalışmalarında örneklemin 200'den az olmasının psikometrik değerlendirmede yeterli olmayacağını belirlemektedir. Ayrıca bir testin faktör yapısını ortaya çıkarmak için en az 300-500 arasında üzerinde örnek alınması gerektiğini vurgulamaktadır (ITC, 2018). Bu doğrultuda

çalışmanın birinci aşaması 414 anne ile tamamlanmıştır. İkinci aşamasında ise olasılıksız örnekleme yöntemiyle herhangi bir güç analizi yapılmadan belirtilen süre içerisinde ulaşılabilen tüm anneler örnekleme dahil edilmiş, çalışma 200 anne ile tamamlanmıştır. Çalışmaya katılmaya gönüllü olmak, 0-17 yaş arası çocuğa sahip olmak ve veri formlarını eksiksiz doldurmak dahil edilme kriterleri oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasının birinci aşaması Mart-Haziran 2021 tarihleri arasında, ikinci aşaması, Haziran-Ağustos 2021 tarihleri arasında toplanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Veriler, Ebeveyn Bilgi Formu ve Oyuncak Tutum Ölçeği ile toplanmıştır. Ebeveyn Bilgi Formu, araştırmacılar tarafından geliştirilen, sosyo-demografik özellikleri içeren sorulardan oluşmaktadır (Bolişik ve ark., 2014; Zengin ve Yayan, 2017). Oyuncak Tutum Ölçeği (Toy Attitude Scale), Venkatesan ve Yashodharakumar (2017) tarafından ebeveynlerin oyuncaklara yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Beşli likert tipinde, 20 maddeden oluşan ölçeğin maddeleri (1) kesinlikle katılmıyorum, (5) kesinlikle katılıyorum olmak üzere puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 20, en yüksek puan 100'dür. Ölçek puanının artması ebeveynlerin olumlu tutuma sahip olduklarını göstermektedir. Orijinal ölçeğin Chronbach alfa güvenilirlik değeri 0.96 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın birinci ve ikinci aşamasında; araştırmanın amacı hakkında ön açıklama yapılarak veri toplama araçları Google form üzerinden hazırlanmış, linki annelere sosyal (Facebook, Twitter, Instagram, e-mail vb.) medya aracılığıyla ulaştırılmıştır. Çalışma gönüllülük esasına göre araştırmaya katılmayı kabul eden anneler ile gerçekleştirilmiştir. Oyuncak Tutum Ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması yapıldıktan sonra ikinci aşamaya geçilerek veriler toplanmıştır.

Araştırma Verilerinin Analizi

1.Aşama: Oyuncak Tutum Ölçeği'nin Türkçe Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Dil Geçerliği

Uyarlama sürecinin ilk aşamasında ölçek, terminolojiye hâkim ve bu konuda veri toplama deneyimi olan iki öğretim elemanı ile İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü mezunu bir tercüman tarafından İngilizceden Türkçeye çevrilmiştir. Daha sonra tercüme edilen ölçek maddeleri tek tek değerlendirilmiş ve farklı çevrilen maddelerde fikir birliği sağlanmıştır. Türkçe ölçek, ana dili İngilizce

olan bir tercüman tarafından tekrar İngilizceye çevrilerek dil geçerliği sağlanmıştır.

Kapsam Geçerliği

Dil geçerliği sağlanan ölçeğin, kapsam geçerliği Davis tekniği doğrultusunda Kapsam Geçerlilik İndeks puanı hesaplanarak değerlendirilmiştir. Türkçeye çevrilen taslak ölçeğin oluşturulmasında Davis tekniği doğrultusunda beş uzman görüşü alınmıştır. Orijinal ölçek ve Türkçeye çevrilen ölçek uzmanlara gönderilerek her bir maddeyi anlaşılabilirlik yönünden değerlendirmeleri istenmiştir. Buna göre her madde 1'den 4'e kadar puanlanmıştır (1: Uygun değil, 2: Biraz uygun, 3: Oldukça uygun, 4: Çok uygun). Puanlamada uygun olmayan maddelere yönelik uzmanlardan görüşlerini belirtmeleri istenmiştir.

Yapı Geçerliği

Yapı geçerliği faktör analizi yapılarak açıklanmıştır. Yapı geçerliği, ölçekten elde edilen sonucun ve bu sonucun ne ile bağlantılı olduğunun açıklanmasını sağlar. Hazırlanan ölçek maddelerinin belirlenen özellikleri ne derece doğru ölçtüğü ile ilgilidir (Tavşancıl, 2002; Büyüköztürk, 2005; Karakoç ve Dönmez, 2014). Ölçeği karşılaştırabilecek başka bir ölçek olmadığı için yapı geçerliği açıklayıcı faktör analizi yapılarak belirlenmiştir. Faktör analizi, cevaplayan kişilerin geliştirilmekte olan ölçme aracındaki maddelere verdiği tepkiler arasında belli bir düzen olup olmadığını ortaya koymak için kullanılmaktadır (Tavşancıl, 2002; Büyüköztürk, 2005; Karakoç ve Dönmez, 2014).

Yapı kavram geçerliliği için açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır. Faktör yapısının incelenmesinde, Temel Bileşenler Analizi (Principal Components Analysis) ve Varimax döndürme yöntemi kullanılmıştır. Buna göre ölçeğin faktör örüntüleri, özdeğeri ve açıkladıkları varyans yüzdeleri değerlendirilmiştir. Faktör analizinde Kaiser-Meyer Olkin (KMO) ölçütü ile örneklem yeterliliği belirlenmektedir. KMO değeri 1'e yaklaştıkça mükemmel 0.50'nin altında ise kabul edilemez (0.90 ve üzeri mükemmel, 0.80- 0.89 arası iyi, 0.70- 0.79 arası orta, 0.60- 0.69 arası zayıf, 0.50- 0.59 arası kötü) olarak değerlendirildiğinden, taslak ölçeğin örnekleminin faktör analizi için yeterli olduğu belirlenmiştir. Çalışmada Barlett testinin anlamlı olması ölçekteki maddelerin korelasyon matrisinin faktör analizi yapılmaya uygunluğunu göstermektedir (Akgül, 2005; Tavşancıl, 2002).

Ölçek Güvenirliği

Güvenilirlik, bilimsel araştırmaların şartlarındandır. Bir ölçeğin geçerli sayılabilmesinin

ilk koşulu, onun güvenilir olmasıdır. Güvenirlik göstergesi olarak güvenilirlik katsayısı hesaplanır. Hesaplanan katsayı 0-1 arasında değerler alır (Özdamar, 2004). İç tutarlık katsayısının en az 0.70 düzeyinde olması genel olarak kabul edilen bir görüştür. Ölçeğin iç tutarlılığı Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı hesaplanarak sağlanmıştır.

Madde toplam korelasyonu, test maddelerinden alınan puanlar ile testin toplam puanı arasındaki ilişkiyi açıklar. Madde toplam korelasyonun pozitif ve yüksek olması, maddelerin benzer özellikleri örneklediğini göstermektedir. Genel olarak, madde toplam korelasyonu 0.20'nin altındaki maddelerin teste alınmaması gerektiği söylenmektedir (Büyüköztürk, 2005). Madde korelasyon analizinde, pearson korelasyon katsayısı değerleri; 0.00-0.25 (çok zayıf), 0.26-0.49 (zayıf), 0.50-0.69 (orta), 0.70-0.89 (yüksek), 0.90-1.00 (çok yüksek) olarak değerlendirilmektedir (Tezbaşaran, 2008).

2.Aşama: Annelerin Oyuncak Seçme Davranışları

Araştırma sonrasında elde edilen verilerin analizinde SPSS 22.00 paket programı kullanılmıştır. Annelerin demografik özelliklerine ilişkin verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikleri kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygunluğu Shapiro-Wilk testi ile değerlendirilmiş, normal dağılıma uygun olmadığı sonucu elde edilmiştir. Veriler Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular

Oyuncak Tutum Ölçeği'nin Türkçe Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan ölçek verilerine dahil olarak annelerin sosyodemografik özellikleri Tablo 1'de gösterilmiştir.

Ölçeğin Geçerlik Çalışması

Dil geçerliği

Ölçeğin dil geçerliği alanında uzman iki öğretim elemanı ve bir tercüman tarafından İngilizce'den Türkçe'ye, daha sonra da ana dili İngilizce olan bir tercüman tarafından tekrar İngilizce'ye çevrilerek sağlanmıştır.

Kapsam Geçerliği

Tablo 2'ye bakıldığında, beş uzmanın değerlendirmelerine göre ölçekteki tüm maddelerin kapsam geçerlik oranlarının en düşük değer 0.8, en yüksek değer +1.00 olduğu görülmektedir. Bu bağlamda hesaplanan değerlerin asgari değere (0.80) eşit veya en yüksek değerde olması uzmanlar

arasında uyum olduğunu ve kapsam geçerliğinin sağlandığını göstermektedir (Davis, 1992).

Tablo 1. Annelerin Sosyo-demografik Özellikleri (n:414)

Sosyo-demografik Özellikler	n	(%)	
Yaş	18-35	214	51.7
X±Ss (Min-Max)	36 yaş ve üstü	200	48.3
	35.67±7.6 (19-69)		
Eğitim durumu	İlkokul	82	19.8
	Ortaokul	125	30.2
	Lise	74	17.9
	Üniversite	133	32.1
Çalışma durumu	Çalışıyor	186	44.9
	Çalışmıyor	228	55.1
Gelir durumu	Gelir giderden az	55	13.3
	Gelir gidere denk	290	70.0
	Gelir giderden fazla	69	16.7
Çocuk sayısı	1 çocuk	117	28.3
	2 çocuk	147	35.5
	3 çocuk ve üzeri	150	36.2

Pilot Çalışma

Dil geçerliği ve kapsam geçerliği sağlanan ölçek pilot çalışmaya katılmaya gönüllü, 0-17 yaş çocuğu olan 50 kişiye uygulanmıştır. Bu kişiler çalışmanın diğer aşamalarına dahil edilmemiştir. Anlaşılmayan noktaların kişiler tarafından Google formda belirtilebilmesi için maddelerin altına açık uçlu cevap seçeneği oluşturulmuştur.

Yapı Geçerliği

Ölçeğin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri 0.809, Bartlett Test İstatistik Değeri istatistiksel olarak anlamlıdır (Tablo 3). Ölçeğe uygulanan temel bileşenler analizinde özdeğeri biri aşan beş faktör elde edilmiştir. Varimax döndürme sonrasında ortaya çıkan en büyük faktör, varyansın %21.36'sını, ikinci faktör varyansın %12.56'sını, üçüncü faktör %7.70'ini, dördüncü faktör %5.56'sını ve beşinci faktör %5.03'ünü açıklamaktadır. Beş faktörün açıkladığı toplam varyans %52.23 olarak bulunmuştur. Taslak ölçeğin faktör analizinde Kaiser-Meyer Olkin (KMO) değeri 0.809 ve Barlett testi χ^2 değeri 2107.261 bulunmuştur ($p<0.001$).

Ölçek Güvenirliği

Taslak ölçeğinin iç tutarlılık analiz sonuçlarına göre, tüm ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0.73 olarak hesaplanmıştır. Bulgular ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir.

Tablo 4'te ölçek maddelerinin madde toplam korelasyon değerleri ve güvenilirlik katsayıları gösterilmiştir. Pearson korelasyon analizi ile taslak

ölçeğin önemliliği ve tutarlılığı test edilmiştir. Araştırmanın madde-toplam puan korelasyon katsayıları 0.20-0.64 arasında değiştiği ve orta düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2. Ölçeğin Kapsam Geçerlilik İndeksi

Madde	Uygun	Oldukça Uygun	Uzman Sayısı	KGİ	Karar
1.	4	0	5	+0.8	K.E.
2.	4	1	5	+1.0	K.E.
3.	2	2	5	+0.8	K.E.
4.	5	0	5	+1.0	K.E.
5.	3	2	5	+1.0	K.E.
6.	2	2	5	+0.8	K.E.
7.	3	1	5	+0.8	K.E.
8.	4	0	5	+0.8	K.E.
9.	2	2	5	+0.8	K.E.
10.	4	1	5	+1.0	K.E.
11.	3	1	5	+0.8	K.E.
12.	5	0	5	+1.0	K.E.
13.	4	1	5	+1.0	K.E.
14.	4	1	5	+1.0	K.E.
15.	3	2	5	+1.0	K.E.
16.	4	1	5	+1.0	K.E.
17.	3	2	5	+1.0	K.E.
18.	3	2	5	+1.0	K.E.
19.	3	2	5	+1.0	K.E.
20.	3	1	5	+1.0	K.E.

K.E.:Kabul edildi

Annelerin Oyuncak Seçme Davranışlarının Belirlenmesi

Çalışmanın ikinci aşamasında, Oyuncak Tutum Ölçeği annelere uygulanmıştır. Tablo 5'te ebeveynlerin sosyo-demografik özellikleri ve ölçek puan ortalaması gösterilmiştir. Annelerin yaş ortalaması 33.96±8.1'dir. Annelerin %40.5'inin

üniversite mezunu olduğu, %65.5'inin çalışmadığı, %63'nün aile gelir durumunun gider durumuna eşit olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3. KMO ve Bartlett Testleri ve Açıklanan Toplam Varyans

KMO ve Bartlett Testi	
Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)	0.809
Bartlett Test İstatistik Değeri	Ki-Kare 2107.261
	Serbestlik Derecesi 190
	P 0.000

Annelerin %89.5'i çocukları ile oyun oynadıklarını ifade etmiştir. Annelerin oyuncak seçme davranışları Tablo 6'de verilmiştir. Annelerin %73.5'i çocuklarının oyuncaklarının yeterli olduğunu düşündükleri, %65'nin çocuğuna ihtiyacı olduğunda oyuncak aldığı, %59'nun çocuğu ile konuşup anlaşarak oyuncak aldığı belirlenmiştir. Annelerin %98'inin oyuncak alırken çocuğun istemesini, %96.5'inin oyuncak alırken yaşa uygunluğunu, %93.5'inin oyuncak çocuğun gelişimini desteklemesini dikkate aldığı belirlenmiştir. Oyuncakta CE işaretinin olmasına dikkat eden annelerin oranı %66.5, oyuncakın markasına dikkat edenlerin oranının %52.5 olduğu saptanmıştır. Annelerin Oyuncak Tutum Ölçeği puan ortalaması 73.24±6.4'tür. Annelerin sosyo-demografik özelliklerine göre Oyuncak Tutum Ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır (p<0.05) (Tablo 6).

Tablo 4. Madde Toplam Korelasyon Değerleri ve Güvenirlik Katsayıları

Maddeler	X±Ss	Madde Toplam Korelasyon	Maddeler	X±Ss	Madde Toplam Korelasyon
1.	3.79±1.08	.23	11.	2.98±.90	0.21
2.	3.53±1.07	.40	12.	4.14±.71	0.59
3.	4.15±.78	.61	13.	3.95±.93	0.52
4.	3.55±1.00	.47	14.	3.14±1.19	0.26
5.	3.86±.89	.25	15.	3.83±.90	0.34
6.	2.86±1.05	.20	16.	3.84±.81	0.64
7.	3.55±1.05	.29	17.	3.77±.85	0.45
8.	3.54±1.11	.52	18.	4.10±.72	0.57
9.	4.21±.90	.57	19.	3.60±1.06	0.41
10.	3.80±.89	.43	20.	3.86±.84	0.44

Tablo 5. Annelerin Sosyo-demografik Özellikleri ile Oyuncak Tutum Ölçeği Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (n:200)

Sosyo-demografik Özellikler		n	(%)	Oyuncak Tutum Puanı	İstatistiksel Analiz p
Yaş X±Ss (Min-Max) 33.96±8.1 (18-57)	18-35	121	60.5	72.86±0.6	U:3281.50 p=0.430
	36 yaş ve üstü	79	59.5	73.56±0.8	
Eğitim durumu	İlkokul	30	15.0	74.59±1.2	KW: 6.321 p=0.097
	Ortaokul	64	32.0	72.54±1.6	
	Lise	25	12.5	71.68±0.9	
	Üniversite	81	40.5	73.81±0.7	
Çalışma durumu	Çalışıyor	111	44.5	72.51±0.7	U:3529.00 p=0.289
	Çalışmıyor	89	65.5	73.93±0.6	
Gelir durumu	Gelir giderden az	37	18.5	70.14±1.2	KW:8.728 p=0.130
	Gelir gidere denk	126	63.0	73.72±0.5	
	Gelir giderden fazla	37	18.5	73.93±1.2	
Çocuk sayısı	1 tane	75	37.5	72.45±0.7	KW:5.675 p=0.590
	2 tane	64	32.0	72.41±0.8	
	3 ve üzeri	61	30.5	74.90±0.9	
Çocuk ile oyun oynama durumu	Evet	179	89.5	73.35±0.5	U:808.50 p=0.869
	Hayır	21	10.5	72.29±1.8	

U: Mann Whitney U testi; KW: Kruskal Wallis Testi; p<0.05

Tartışma

Oyun, çocuğun fiziksel, dil, bilişsel, psikososyal ve nöromotor gelişimi açısından oldukça önemlidir. Çocuğun en önemli işi oyun, oyunun ise en önemli aracı oyuncaklardır (Diaz, 2008; Bolışık ve ark., 2014; Tiwasing ve Sahachaisaeree, 2012). Oyuncaklar, aileler ve eğitimciler ile çocuk arasında iletişim kurmaya yardımcı olurlar (Diaz, 2008; Arıkan ve Karaca, 2004; Arslan, 2000;). Çocuklar her yaşta oyuncaklara yoğun ilgi gösterirler. Bu noktada ebeveynlere düşen en büyük görev, öğrenmeye hazır olan çocuğa uygun oyuncakların sağlanmasıdır. Çocuklara verilecek oyuncakların yaş dönem özelliklerine göre basit düzeyden başlayıp zora doğru tercih edilmesi gerekmektedir. Aileler çocuklarına oyuncak alırken, çocuğun yaşına, ihtiyaçlarına, yetenek ve ilgilerine, gelişim düzeyine göre seçim yapmalıdırlar (Arıkan ve Karaca, 2004; Özer ve Akgül, 2021). Çalışmada annelerin çoğunluğunun çocuğuna ihtiyacı olduğunda oyuncak aldığı belirlenmiştir. Bolışık ve arkadaşlarının (2014) çalışmasında ise büyük çoğunluğunun düzensiz aralıklarla, çok fazla oyuncak aldığı belirlenmiştir. Çalışmada annelerin oyuncak alırken öncelikli olarak çocuğun isteğini, oyuncakın yaşa uygunluğunu ve gelişimini

desteklemesini dikkate aldığı belirlenmiştir. Yaptığımız çalışmaya benzer şekilde Özdemir ve Ramazan'ın (2012) araştırmasında annelerin oyuncak alırken öncelikli olarak oyuncakın "eğitim ve öğrenmeyi desteklemesi", "sağlıklı ve güvenli olması", "sağlam ve kaliteli olması", "eğlendirici olması" ve "yaşa uygun olması" gibi özelliklerin dikkate alındığı saptanmıştır. Bolışık ve arkadaşlarının (2014) çalışmasında da yetişkinlerin % 41.5'i oyuncak alırken çocuğun isteğinin önemli olduğunu belirttikleri saptanmıştır. Ayrıca Bolışık ve arkadaşlarının (2014) çalışmasına benzer şekilde oyuncakta CE işaretinin olmasına dikkat eden annelerin oranı %66.5'tir. Zengin ve Yayan'ın (2017) çalışmasında da ebeveynlerin sıklıkla çocuklarının istedikleri oyuncakları aldıkları belirlenmiştir. Sülü Uğurlu ve arkadaşlarının (2012) çalışmasında 1-3 yaş çocuğu olan annelerin oyuncak satın alırken %83.6'sının çocuğun yaşına, %86.4'ünün çocuğun cinsiyetine ve büyük çoğunluğunun oyuncakın tehlikesiz olmasına dikkat ettiklerini bulmuşlardır. Yavuz ve arkadaşlarının (2019) çalışmasında oyuncak alırken annelerin çocuğun cinsiyeti ve gelişim özelliklerine, oyuncakın markasına dikkat ettiklerini saptamışlardır. Karaca'ya (2020) göre, annelerin

%70'inin oyuncak alırken öncelikle fiyatına baktıklarını, %62.7'sinin ucuz ve kaliteli oyuncak almaya çalıştıklarını, %91.8'inin oyuncuğun güvenli olmasına dikkat ettiğini, %92.7'sinin çocuğun yaşına ve gelişimine uygun oyuncak aldığını saptamıştır. Özyürek ve Erzurumluoğlu'nun (2016)

oyuncak satıcılarının bakış açısından bireylerin oyuncak satın alma davranışlarını belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada, bireylerin oyuncak alırken daha çok güven, kalite ve lisans özelliklerine dikkat ettiklerini belirttikleri saptanmıştır.

Tablo 6. Ebeveynlerin Oyuncak Seçme Davranışları ve Oyuncak Tutumu (n:200)

Oyuncak Seçme Davranışları ve Oyuncak Tutumu		n	%
Oyuncak sayısı	Yetersiz	7	3.5
	Kısmen Yeterli	19	9.5
	Yeterli	136	73.5
	Çok fazla	38	19.0
Oyuncak alma sıklığı	Ayda bir kere alıyorum	41	20.5
	Haftada bir kere alıyorum	14	7.0
	Sürekli alıyorum	6	3.0
	Çocuk her istediğinde alıyorum	5	2.5
	Çocuğun ihtiyacı olduğunda alıyorum	113	65.0
	Çocuğu ödüllendirmek için alıyorum	67	33.5
	Oyuncak almamaya özen gösteriyorum	24	12.0
Ne zaman oyuncak alındığı	Gezerken	35	17.5
	İnternette alışveriş yaparken	13	6.5
	Konuşup anlaşarak	118	59.0
	Çevrenin etkisiyle	2	1.0
	Özel günlerde	32	16.0
Oyuncak ile oynarken (boğulma vb.) komplikasyon gelişme durumu	Evet	12	6.0
	Hayır	183	91.5
	Hatırlamıyorum	5	2.5
Oyuncak alırken dikkat edilen özellikler	Oyuncağın ekonomik olması	180	90.0
	Oyuncağın güvenliği	185	92.5
	Oyuncağın temizlenme özelliği	172	86.0
	Oyuncağın dayanıklılığı	172	86.0
	Oyuncağın dış görünümü	159	79.5
	Oyuncağın markası	105	52.5
	Oyuncağın eğitimsel değeri	183	91.5
	Yaşa göre uygunluğu	193	96.5
	Çocuğun cinsiyetine uygunluğu	165	82.5
	Çocuğun ilgisi /istemesi	196	98.0
	Çok amaçlı olması (hem eğlendirici hem de öğretici olması gibi)	180	90.0
	Evdeki diğer kardeşleri ile de oynanabilir olması	144	72.0
	Oyuncakta CE işaretinin olması	133	66.5
	Şiddet içermemesi	184	92.0
Gelişimi desteklemesi	187	93.5	
Oyuncak Tutum Ölçeği Puan Ortalaması	X±Ss 73.24±6.4	Min-Max 55-92	

Ayrıca oyuncak satıcıları, bireylerin medya araçları aracılığıyla gördükleri oyuncakları aldıklarını, bireylerin satıcıların oyuncak alma konusunda yönlendirmeleri dikkate aldıklarını ifade etmişlerdir. Ulfa ve Djamaludin (2016) yaptıkları araştırmada, ebeveynlerin oyuncak alırken ilk olarak zaman, oyuncakın fiyatı ve çocuğun isteğini göz önünde bulundurdıkları, bunu sırasıyla oyuncakın nasıl kullanılması gerektiği, üzerindeki uyarılar, en son da yapıldığı ham maddenin ne olduğuna baktıkları takip etmektedir. Literatür incelendiğinde oyuncak seçimi veya tercihinde ebeveynlerin tutumlarının, ailenin alım gücünün, medya araçlarının, oyuncak satıcılarının, oyuncakın fiyatı, dış görünüşü, kalitesi, güvenilirliği, markası, yaşa uygun olması, çocuğun cinsiyetine uygun olması, gelişim seviyesini kapsamı, çocuğun ilgi ve isteği, eğitici özelliği gibi farklı bileşenlerin etkili olduğu görülmektedir (Çamur ve ark., 2008; Özdemir ve Ramazan, 2012; Tiwasing ve Sahachaisaeree, 2012; Bolışık ve ark., 2014; Çelebi ve Ünlüer, 2012; Kuzu, 2015; Ulfa ve Djamaludin, 2016). Bu noktada ebeveynlerin oyuncakla yönelik tutumlarını belirlenmesi ve ihtiyacı doğrultusunda bilgilendirilmesi önem arz etmektedir

Sonuç ve Öneriler

Geçerlik ile güvenilirlik analizleri yapılarak Türkçe'ye kazandırılması hedeflenen Oyuncak Tutum Ölçeğinin, ebeveynlerin oyuncak tutumlarını belirlemek için geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğu saptanmıştır. Ölçeğin daha büyük örneklem gruplarına uygulanması önerilmektedir. Annelerin oyuncak seçimine yönelik tutumlarının olumlu olduğu, birçoğunun çocuklarının oyuncaklarının yeterli olduğunu düşündükleri, çocuğuna ihtiyacı olduğunda ya da çocuğu ile konuşup anlaşarak oyuncak aldığı belirlenmiştir. Annelerin oyuncak alırken yaşa uygunluğunu, oyuncakın çocuğun gelişimini desteklemesini dikkate aldığı belirlenmiştir. Çocuğun yaşına ve gelişimine uygun oyuncak seçimini etkileyen davranışların ve ebeveynlerin oyuncak tutumlarının bilinmesi önemlidir. Ebeveynlere oyuncak seçerken dikkat edilmesi gereken konular hakkında (oyuncakın çocuğun yaş dönem özelliklerine uygunluğu, kalitesi, niteliği, hijyen özellikleri vb) eğitim verilmelidir.

Araştırmanın Etik Yönü/ Ethics Committee

Approval: Çalışmanın yürütülebilmesi için Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'ndan (2021-871) gerekli izin alınmıştır.

Araştırmaya katılmaya gönüllü kişilere çalışmanın amacı, link ile iletilen Google formun başında açıklanmış ve onamları alınarak anket sorularını cevaplamaları sağlanmıştır. Çalışmada kullanılan orijinal ölçeğin yazarlarından e-mail yolu ile izin alınmıştır. Çalışma, Helsinki Deklarasyonu Prensipleri'ne uygun olarak gerçekleştirilmiştir.

Hakem/Peer-review: Dış hakem değerlendirmesi.

Yazar Katkısı/Author Contributions: Fikir/kavram: ETB, HU, MK; Tasarım: HU, MK; Danışmanlık: ETB; Veri toplama ve/veya Veri İşlem: HU, MK; Analiz ve/veya Yorum: HU; Kaynak tarama; MK; Makalenin Yazımı: ETB, HU, MK; Eleştirel inceleme: ETB.

Çıkar çatışması/Conflict of interest: Araştırmacılar herhangi bir çıkar çatışması belirtmemişlerdir.

Finansal Destek/Financial Disclosure: Bu araştırma için finansal destek alınmamıştır.

Çalışma Literatüre Ne Kattı?

- Oyuncak Tutum Ölçeği Türkçe'ye kazandırılmıştır.
- Ebeveynlerin, çocukların hayatında önemli yeri olan oyuncakları alırken seçim özelliklerinin ve oyuncaklara yönelik tutumlarının bilinmesi onlara yönelik yapılması planlanan eğitime yol gösterici olacaktır.

Kaynaklar

- Akgül, A. (2005). Tıbbi araştırmalarda istatistiksel analiz teknikleri. 2. Baskı, Ankara, Emek Ofset Ltd.Şti, s. 440-6.35.
- Arıkan D, Karaca E. (2004). Annelerin oyuncak seçimi ile ilgili bilgi ve uygulamaları. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 1, 1-9.
- Arslan F. (2000). 1-3 yaş dönemindeki çocuğun oyun ve oyuncak özelliklerinin gelişim kuramları ile açıklanması. Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 4(2), 40- 43.
- Avcu AU. (2015). 0-2 yaş bebeği olan annelerin oyuncak tercihlerinin incelenmesi. Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi, 2(4), 37-46.
- Batra DK, Ali A. (2015). Parent's opinion of children's influence in purchase decisions: A comparative analysis between rural and urban Delhi. Global Business Review, 16(6), 1100-1111.
- Bolışık B, Yılmaz HB, Yavuz B, Büyük ET. (2014). Yetişkinlerin çocuklar için oyuncak seçimine yönelik davranışlarının incelenmesi. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 3(4), 976-990.
- Büyüköztürk Ş. (2005). Veri analizi el kitabı. 5. Baskı, Ankara, Pegem Yayınları, s. 1-182.
- Dalgar T, Kaya Aİ. (2017). Oyuncak tercihinde ahşap malzeme özelliklerinin incelenmesi. İleri Teknoloji Bilimleri Dergisi, 6(3), 9-16.
- Çamur D, Vaizoglu SA, Akbaş M, Başaran D, Batmaz A, Bilgin E., Bulam MH. (2008). Oyuncak alıcı ve satıcılarının oyuncak güvenliği ve yönetmeliği

- konusundaki bilgi düzeyleri. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi, 51, 31-38.
- Çelebi ÖE, Ünlüer E. (2012). Preschoolers' views about gender related games and toys". Procedia. Social and Behavioral Sciences, 46, 5924-5927. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.08.006>.
- Davis LL. (1992). Instrument review: getting the most from a panel of experts. Apply Nurs Res., 5(4), 194-7. [http://Dx.Doi.Org/10.1016/S0897-1897\(05\)80008-4](http://Dx.Doi.Org/10.1016/S0897-1897(05)80008-4).
- Diaz J. (2008) Toy stories: Mothers and the meanings of toys. Sociology Honors Projects, 15. http://digitalcommons.maclester.edu/soci_honors/15
- Elibol GC, Kılıç Y, Burdurlu E. (2006). Okul öncesi çocuk oyuncaklarında malzeme kullanımı ve 4-6 yaş çocuklarının renk tercihleri. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 9(9), 35-44.
- Güder S, Alabay E. (2016). 3-6 Yaş arasındaki çocukların oyuncak tercihlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında incelenmesi. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 17(2), 91-111.
- International Test Commission (ITC). (2018). Guidelines for translating and adapting tests. International Journal of Testing, 18(2), 101-134. <https://doi.org/10.1080/15305058.2017.1398166>.
- Jones G. (2019). Playing with history. Delta Kappa Gamma Bulletin, 85(4), 38-39. Retrieved from <https://www.proquest.com/scholarly-journals/playing-with-history/docview/2456177639/se-2?accountid=10699>
- Karaca NH. (2020). 36-72 Aylar arasında çocuğu olan annelerin oyuncak seçimindeki görüşlerinin incelenmesi. Çocuk ve Gelişim Dergisi, 3(5), 29-40.
- Karadimitriou K. (2019). Selecting toys for preschoolers and kindergartners. Journal of Education and Human Development, 8(1), 146-149.
- Karakoç FY, Dönmez L. (2014). Ölçek geliştirme çalışmalarında temel ilkeler. Tıp Eğitimi Dünyası, 13(40), 39-49.
- Köknaroglu A, Arslan M, Balam N. (2020). Oyuncak silah yutan çocuk hasta. Akademik Gastroenteroloji Dergisi, 19 (2), 100-101. <https://dergipark.org.tr/en/pub/agd/issue/57086/743922>
- Kurbanova S. (2022). Toys-toys the role and importance of toys in preschool education. International Journal of Innovative Analyses and Emerging Technology, 2(1), 46-48.
- Kuzu Çİ. (2015). Okul öncesi dönemdeki çocukların cinsiyet önyargıları ile oyuncak seçimi ve ebeveynlerin buna etkisi. Journal of International Social Research, 8(39), 651.
- Önder M. (2018). Contribution of plays and toys to children's value education. Asian Journal of Education and Training, 4(2), 146-149.
- Özdamar, K. (2004) Paket programlar istatistiksel veri analizi. Eskişehir, Kaan Yayınevi, s. 42-54.
- Özdemir AA, Ramazan O. (2012). Oyunağa çocuk, anne ve öğretmen bakış açısı. Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 2(1), 1-16. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ebader/issue/44650/554611>
- Özer Ö, Akgül D. (2021). Oyuncak seçiminde ebeveynlerin cinsiyet algısının satın alma niyeti üzerindeki etkisi. OPUS International Journal of Society Researches, 17, 38, 5332-5353. DOI: 10.26466/opus.891026.
- Özyürek A, Erzurumluoğlu Ş. (2016). Oyuncak satıcılarının bakış açısından bireylerin oyuncak satın alma davranışlarının incelenmesi. Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi, 1,1.
- Pehlivan, H. (2005). Oyun ve öğrenme. Anı Yayıncılık, Ankara.
- Sülü Uğurlu E, Özet F, Ayçiçek D. (2012). 1-3 Yaş grubu çocuğu olan annelerin oyuncak seçimi konusunda bilgi ve uygulamalarının incelenmesi. International Journal of Human Sciences, 2(9), 879-89.
- Tabak E, Tunçay GY. (2020). Ebeveynlerin cinsiyet kalıp yargılarının oyuncak seçimine Etkisi. Uluslararası İnsan Çalışmaları Dergisi, 3(6), 311-330. DOI: 10.35235/uicd.792003.
- Tavşancıl, E. (2002). Tutumların ölçülmesi ve spss ile veri analizi. 1. Baskı, Ankara, Nobel Yayınevi.
- Tezbaşaran, AA. (2008) Likert tipi ölçek hazırlama kılavuzu. 3. Baskı, E-Kitap, s. 1-6.
- Tiwasing W, Sahachaisaeree N. (2012). Distinctive design perception: A case of toy packaging design determining children and parents' purchasing decision. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 42, 391-398.
- Ulfa M., Djamaludin MD. (2016). The influence of parent's perception and involvement in purchasing decision of toys for children, Journal of Consumer Sciences, 1(1), 59-71.
- Venkatesan S, Yashodharakumar GY. (2017). Parent opinions and attitudes on toys for children with or without developmental disabilities. The International Journal Of Indian Psychology, 4(4), 6-20.
- Yavuz S, Fiat S, Kıran Z. (2019). Okul öncesi dönemde ebeveynlerin oyuncak seçiminde dikkat ettikleri noktaların incelenmesi. 14. Ulusal Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrenci Kongresi: Çocuğun Ekolojik Dünyası Özet Kitapçığı, Maltepe Üniversitesi.
- Zengin M, Yayan EH. (2017). 3-6 Yaş çocukların oyuncak kullanımına ilişkin ebeveyn görüşlerinin incelenmesi. İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi, 5(2), 1-12.